

Kwetsbare personen*Nieuw informatiepunt over corona op Vilans.nl*

De impact van de coronacrisis voor mensen met een kwetsbare gezondheid en een verhoogd gezondheidsrisico voor het Coronavirus is groot. Mensen met een chronische aandoening, ouderen, mensen met een beperking, hun naasten en hun zorgverleners hebben behoefte aan begrijpelijke en toegankelijke informatie over de gevolgen van corona, zodat zij goede afwegingen kunnen maken in het dagelijks leven. Er is veel informatie, maar die kan lastig vindbaar, moeilijk te begrijpen, of niet voldoende toegespitst zijn op mensen met een kwetsbare gezondheid. Om deze reden heeft het ministerie van VWS aan Vilans (als landelijke kennisorganisatie voor de langdurende zorg) gevraagd om een online informatiepunt op te zetten waar mensen met een kwetsbare gezondheid, zoals chronische zieken, ouderen én mensen met een beperking geholpen worden bij het vinden van antwoord op hun vragen. De link naar dit online informatiepunt is: www.vilans.nl/levenincoronatijd

Op de site bundelen het ministerie van VWS, Ieder(in), Per Saldo, seniorenorganisaties en Vilans bestaande gevalideerde kennis en informatie vanuit het perspectief van cliënten, hun naasten en zorgprofessionals. Op dit moment staan de eerste 5 vragen uitgewerkt op de site. Ondertussen worden nieuwe vragen en antwoorden opgehaald en bestaande informatie geactualiseerd indien nodig. Zo zal de site gaandeweg meer en meer gevuld worden met antwoorden op actuele vragen die ingebracht worden door de diverse partijen. Voor de bekendheid en toeleiding naar het informatiepunt kunnen organisaties banners bij Vilans opvragen.

Uitzondering dringend advies mondkapjes voor mensen met een beperking of chronische ziekte

Sinds begin oktober geldt er een dringend advies om mondkapjes te dragen in de publieke binnenruimte. Het kabinet is voornemens om dat dringende advies om te zetten in een verplichting. De voorbereidingen om dat juridisch te borgen lopen. Sommige mensen zijn vanwege een (zichtbare of onzichtbare) beperking of chronische ziekte niet in staat om een mondkapje te dragen. Zij zijn dan ook uitgezonderd van dat dringende advies en zullen ook uitgezonderd worden van een eventuele verplichting. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om mensen die fysiek geen mondkapje kunnen dragen in verband met een verminderde handfunctie of een aandoening aan hun gezicht. Of mensen met een longaandoening die daardoor onvoldoende zuurstof binnenkrijgen. Ook zijn er mensen die, als zij zelf of hun begeleider een mondkapje dragen, daar ernstig van ontregeld raken, bijvoorbeeld vanwege een verstandelijke beperking of psychische aandoening. En daarnaast zijn er mensen die afhankelijk zijn van non-verbale communicatie zoals liplezen.

In overleg met cliëntenorganisaties voor mensen met een beperking of chronische ziekte is overwogen hoe moet worden aangetoond dat iemand niet in staat is een mondkapje te dragen. Op basis van dat overleg is ervoor gekozen dat niet afhankelijk te maken van een formele, medische verklaring, maar de verklaring van de persoon zelf voldoende te achten. De reden daarvoor is dat het vereisen van een medische verklaring een onevenredige belasting oplevert voor zowel de mensen om wie het gaat, als de zorg die dan een proces zou moeten inrichten om die verklaring af te geven. We onderkennen dat dit er ook toe kan leiden dat mensen die wel in staat zijn een mondkapje te dragen, maar daar niet voor voelen, ten onrechte claimen onder de uitzondering te vallen. We vertrouwen erop dat het overgrote deel van Nederland te goeder trouw is, zich houdt aan de voorschriften en geen misbruik maakt van deze uitzondering. Vanuit cliëntenorganisaties is naar boven gekomen dat de behoefte bestaat om op enige wijze kenbaar te kunnen maken dat iemand onder de uitzondering valt om discussies in bijvoorbeeld winkels of met handhavingsbeambten te voorkomen. Daarom is een kaartje ontwikkeld waarop staat toegelicht dat er een uitzondering bestaat op het dringende advies een mondkapje te dragen en dat de persoon die dat kaartje laat zien verklaart onder de uitzondering te vallen. Dit kaartje zal op internet worden gepubliceerd, zodat mensen die daarvan gebruik willen maken het daar kunnen downloaden. Het wordt niet verplicht om dit kaartje te gebruiken, het dient slechts als hulpmiddel voor mensen die daaraan behoefte hebben. Via de VNG en MKB-Nederland is bovendien het bericht verspreid dat deze uitzondering bestaat en is opgeroepen om soepel om te gaan met mensen die zich op de uitzondering beroepen.

Preventief gebruik (medische) mondneusmaskers door risicogroepen

Zoals in de brief van 13 oktober jl. aangekondigd heb ik overleg gevoerd met de Landelijke Huisartsenvereniging, de Federatie van Medisch Specialisten en het Nederlands Huisartsengenootschap over de rol die artsen kunnen en willen spelen bij het adviseren van mensen met een kwetsbare gezondheid over preventief gebruik van medische mondmaskers door

henzelf. Aanleiding daarvoor was het OMT-advies dat er op medische gronden geen noodzaak is het preventief gebruik van medische mondmaskers door kwetsbare groepen zelf dringend te adviseren, maar ruimte te laten om mensen met een verhoogd risico die zich daardoor veiliger voelen zelf de keuze te laten om preventief een mondmasker te dragen. De betrokken artsorganisaties hebben aangegeven daarbij geen rol voor artsen te zien, omdat zij het verstrekken of voorschrijven van (medische) mondmaskers niet tot hun taak zien. Inmiddels is ook duidelijk, op basis van een rapport van Accenture dat ik op 12 oktober jl. aan uw Kamer heb aangeboden, dat aan de hand van de beschikbare gegevens en verwachtingen de beschikbaarheid van persoonlijke beschermingsmiddelen voldoende is om de tweede COVID-19 golf door te komen, ook als er meer preventief gebruik plaatsvindt of het aantal besmettingen hoger ligt dan tijdens de eerste golf. Dat brengt mij ertoe om op basis van het OMT-advies nogmaals te benadrukken dat er geen dringend advies geldt voor mensen met een verhoogde kwetsbaarheid bij besmetting met het coronavirus om preventief gebruik te maken van medische mondmaskers, maar dat mensen met een verhoogde kwetsbaarheid die zich daardoor veiliger voelen voor specifieke situaties zelf medische mondmaskers kunnen aanschaffen.

Monitor Covid-19-strategie mensen met een beperking of chronische ziekte

In opdracht van het ministerie van VWS heeft adviesbureau Significant een monitor ontwikkeld voor de COVID-19-strategie voor mensen met een beperking of chronische ziekte (zie bijlage). Deze strategie is op 3 juni aan de Kamer gepresenteerd.¹ Deze eerste rapportage van de monitor beslaat grofweg de periode april tot en met september 2020, waarbij het accent op de zomermaanden en daarna ligt. Daarmee geeft deze monitor een terugblik, maar geen actueel beeld van de huidige situatie. Hierbij in het kort de bevindingen van de eerste rapportage, in december en februari volgen nog twee rapportages.

Deze monitor laat - eens te meer - zien dat het leven van mensen met een beperking en hun naasten tijdens deze coronacrisis hard is geraakt. Zo zagen we in de eerste fase van de coronacrisis maatregelen die grote impact hadden op het dagelijks leven, zoals beperkingen voor bezoek, het wegvallen van zorg en ondersteuning, zoals dagbesteding en fysiotherapie en het afschalen van zorg en begeleiding in instellingen. Daarnaast geeft de monitor weer dat in de zomerperiode, en daarna, een groot gedeelte van de zorg weer was opgestart, dagbesteding op veel plekken weer mogelijk was en bezoek weer kon worden ontvangen. Naast deze ontwikkelingen laat de monitor zien dat bepaalde thema's extra aandacht verdienen. Zoals het belang van sociale contacten, en de gevoelens van eenzaamheid die een aanzienlijk deel van de mensen met een beperking nog steeds ervaren. Daarnaast is de dagbesteding op veel plaatsen opgestart, maar op een aantal plaatsen nog niet, of in sterk afgeslankte vorm. Bovendien is te zien dat ruim de helft van cliënten in instellingen zich betrokken voelen bij het opstellen van maatregelen, echter een groot gedeelte van de cliënten voelt zich nog steeds onvoldoende betrokken. Daarnaast is er veel informatie over corona beschikbaar, maar in sommige gevallen is die nog niet specifiek op deze doelgroep toegesneden of voldoende begrijpelijk.

Verschillende cliëntenorganisaties, zoals Ieder(in), KansPlus en Per Saldo, waren betrokken bij de opzet en informatievoorziening van deze monitor. Zij benadrukken dat op bepaalde thema's, zoals (wegvallen van) dagbesteding en eenzaamheid, de situatie in de praktijk soms schrijnender is dan de cijfers in de monitor laten zien. Het ministerie van VWS spreekt wekelijks met deze partijen en bekijkt steeds samen met de cliëntenorganisaties welke signalen nadere actie behoeven. VWS heeft al verschillende acties ondernomen op deze thema's, zoals: bij dagbesteding zijn er tussen VWS, instellingen en cliëntenorganisaties afspraken gemaakt, hoe deze zoveel mogelijk kan worden gecontinueerd. Met betrekking tot de inspraak van cliënten heeft VGN handreikingen opgesteld waarbij samenspraak met cliënten en hun vertegenwoordigers centraal staan. Het programma 'Een tegen eenzaamheid' van VWS zet zich - met nog grotere inzet in coronatijd - met verschillende initiatieven in tegen eenzaamheid in de samenleving. Zoals eerder in deze brief al toegelicht, is er op het gebied van communicatie in samenwerking met Vilans, cliënten- en ouderenorganisaties, en kennisinstellingen als het RIVM een centraal informatiepunt voor begrijpelijke, toegankelijke en gevalideerde corona-informatie ingericht. Deze informatie is beschikbaar op www.vilans.nl/levenincoronatijd.

Dak- en thuisloze mensen

¹ Kamerbrief over stand van zaken COVID-19, 3-6-2020

Op 5 november is een nieuwe versie van de richtlijn gepubliceerd voor de opvang van dak- en thuisloze mensen gedurende de coronacrisis. Deze update van de richtlijn was nodig in verband met de extra maatregelen die op 3 november jl. zijn aangekondigd. De richtlijn roept gemeenten op de opvang voor de duur van twee weken open te stellen voor alle dak- en thuisloze mensen, dus ook voor mensen die normaal geen recht hebben op opvang op grond van de WMO 2015. Dat betekent dat gemeenten meer opvangcapaciteit beschikbaar stellen, die zij grotendeels al coronaproof in gereedheid hadden gebracht voor de winterkoudeopvang. Deze oproep komt voort uit de oproep 'blijf zoveel mogelijk thuis'. Het is de meeste gemeenten gelukt snel extra opvang te realiseren.

Het ministerie van VWS heeft tweewekelijks crisioverleg met partijen uit het veld. Hier worden de afspraken breed afgestemd en wordt besproken of nadere afspraken nodig zijn conform motie Klaver/Segers² die verzoekt om nadere afspraken te maken met gemeenten en hen daarin te ondersteunen zolang als dat met het oog op de covid-maatregelen noodzakelijk is. Tevens wordt in dit overleg besproken op welke manier gemeenten zicht kunnen houden op de dakloze mensen, die ze als gevolg van de coronacrisis en het breed openstellen van de opvang extra in beeld krijgen, waar dezelfde motie Klaver/Segers toe oproept. Daarmee beschouw ik deze motie als afgedaan.

Buurthuizen

Naar aanleiding van de tijdelijk maatregelen (aangekondigd in de persconferentie van 3 november 2020) is de algemene, generieke inloofunctie van buurthuizen tot 19 november 2020 verboden. Naar aanleiding van de door uw Kamer aangenomen motie³ van het lid Klaver is toegezegd dat buurthuizen wel als locatie kunnen worden gebruikt voor georganiseerde en besloten dagbesteding voor kwetsbare personen. Ook is het mogelijk om op afspraak individuele ondersteuning te bieden aan kwetsbare personen, waaronder jongeren. Ik heb dit ook opgenomen in de aanwijzing aan de veiligheidsregio's. Op basis hiervan heb ik een handreiking gemaakt zodat het veld de maatschappelijke ondersteuning in buurthuizen, veilig, kan blijven voortzetten.

Maatschappelijke initiatieven

In het debat is de toezegging gedaan om het vrijwilligersplatform van NLvoorElkaar verder onder de aandacht te brengen richting ondernemers die hulp willen bieden. NLvoorElkaar biedt een landelijk vrijwilligersplatform om vraag en aanbod, juist in deze tijd, actief aan elkaar te verbinden. Er zijn 11.000 organisaties aangesloten en sinds maart dit jaar heeft NLvoorElkaar 64.000 online matches weten te maken. NLvoorElkaar heeft een aantal koepelorganisaties benaderd met het verzoek om het platform onder de aandacht te brengen, de gesprekken daarover lopen nog. Eén daarvan is de Koninklijke Horeca Nederland naar aanleiding van een initiatief in Breda. De horeca in Breda in een samenwerking gestart met de zorgorganisatie Surplus. Dit betreft geen vrijwilligerswerk, maar het platform voorziet wel in de behoefte dat organisaties elkaar kunnen vinden bij dergelijke initiatieven. Daarnaast kan ik melden dat de Kamer van Koophandel het vrijwilligersplatform van NLvoorElkaar meeneemt in haar voorlichting, zoals op haar website.

Motie Segers

In mijn vorige brief noemde ik dat ik in gesprek zou treden met landelijk opererende vrijwilligersorganisaties zoals onder andere Present, Humanitas en de Zonnebloem om te bezien hoe zij nog beter in staat gesteld kunnen worden om de sociale en praktische gevolgen van de coronamaatregelen in de komende moeilijke tijd op te vangen en te verzachten. Dit gesprek heeft plaatsgevonden en de bereidheid om samen te werken is groot. De concrete uitwerking van hoe wij hen kunnen ondersteunen, ook rondom de feestdagen, wordt momenteel uitgewerkt. De #NietAlleen beweging is hier ook bij aangesloten. Hiermee geef ik invulling aan de motie Segers. Ik update u in een volgende stand van zakenbrief rondom Covid-19.

SET COVID-19 2.0

De Stimuleringsregeling E-health Thuis (SET) geeft een impuls aan de opschaling van digitale zorg en ondersteuning voor thuiswonende kwetsbare ouderen en mensen met een chronische ziekte of beperking. Niet alleen kan de inzet van e-health cliënten meer regie op hun gezondheid en een betere kwaliteit van leven geven, de inzet van e-health kan daarnaast ook de belasting van zorgprofessionals verlichten en de werkdruk verminderen.

² TK2020-2021 / 25295 nr. 694

³ TK 2020-2021 25295-693

De coronacrisis vraagt veel van de zorg. Het gebruik van digitale zorg en ondersteuning kan de professional ontlasten en zorgaanbieders helpen in het continueren van zorg en ondersteuning. Daarom heb ik extra geld beschikbaar gesteld om de inzet van e-health een impuls te geven. De SET COVID-19 1.0 kon op veel enthousiasme rekenen en er zijn meer dan 1.700 subsidieaanvragen ingediend. Hiervan zijn er uiteindelijk 460 gehonoreerd, waarna het subsidieplafond van € 23 miljoen was bereikt.

Aanbieders van wijkverpleging, huisartsenzorg, GGZ en ondersteuning in het kader van de Wmo-2015 kunnen op dit moment nog gebruikmaken van de SET COVID-19 2.0-regeling. Hiervoor zijn al meer dan 1.100 aanvragen ingediend. De RVO werkt hard aan de beoordeling van alle aanvragen. Momenteel zijn er 480 aanvragen gehonoreerd, dit aantal neemt snel toe. De subsidie wordt vooral ingezet voor de inzet van beeldschermzorg. Circa 60 procent van de aanvragers zet (onder andere) hierop in. Beeldbellen kan onder andere ingezet worden om consulten op afstand plaats te laten vinden, maar kan ook ingezet worden voor sociale doeleinden, bijvoorbeeld voor dagbesteding. Organisaties gebruiken de subsidie daarnaast voor onder meer telemonitoring (ca. 15 procent) en e-health-toepassingen voor medicatieverstrekking (ca. 15 procent).

Meer dan 90 procent van de aanvragers van de SET COVID-19 2.0 is aangesloten bij het ondersteuningsprogramma SET-up. Dit programma wordt begeleid door VitaValley. SET-up helpt deelnemers met praktische ondersteuning bij de inzet van digitale zorg en faciliteert kennisuitwisseling tussen zorgorganisaties, zodat deelnemers aan de SET, SET COVID-19 1.0 en 2.0 van elkaar kunnen leren.

De SET COVID-19 2.0 is geopend tot en met 30 november 2020. De reguliere SET-regeling blijft daarna beschikbaar.

Kamerbrief Motie Asscher

Om uitvoering te geven aan de door uw Kamer aangenomen motie⁴ van lid Asscher c.s. organiseer ik een bijeenkomst tussen en met gemeenten waarin lokaal georganiseerde interventies, acties en programma's richting kwetsbare mensen in deze corona periode met elkaar worden gedeeld. Doel is dat gemeenten van deze goede voorbeelden (van elkaar) kunnen leren zodat succesvolle acties richting doelgroepen zoals ouderen, daklozen, ggz cliënten, mensen met een beperking en andere kwetsbare groepen ook in andere gemeenten uitgevoerd kunnen worden. Door deze kennis te bundelen en actief met elkaar te delen is het mogelijk om in deze periode een extra impuls te geven aan het voorkomen van eenzaamheid, isolatie, schulden en anderen gevolgen van deze crisis.

Ventilatie Langdurige Zorg

In samenwerking met brancheorganisaties is een inventarisatie gedaan onder aanbieders om te onderzoeken in hoeverre de intramurale zorg voldoet aan de ventilatie-richtlijnen zoals beschreven in het bouwbesluit. Uit deze inventarisatie blijkt dat dit veelal op orde is en dat de zorgmedewerkers in de instellingen bewust zijn gemaakt van de RIVM richtlijnen rondom ventilatie.

Voor de extramurale zorg en ondersteuning is samen met enkele koepelorganisaties van dagbesteding een communicatiebericht opgesteld waarin stapsgewijs wordt beschreven op welke manier er op een veilige manier gebruik gemaakt kan worden van de dagbestedingslocaties en welke richtlijnen rondom ventilatie zij hiervoor dienen te volgen. Via de koepelorganisaties worden deze richtlijnen met de leden gedeeld.

PBM Mantelzorgers die intensieve zorg verlenen aan een naaste

Sinds de eerste golf hebben we voor mantelzorgers, die intensieve zorg geven aan een naaste, beschermende middelen beschikbaar gesteld. Dit voor het geval degene voor wie men zorgt getest moet worden of positief getest is. Men kan dan respectievelijk een korte en/of lange termijn pakket PBM ontvangen. VWS stelt deze pakketten om niet ter beschikking. In de huidige fase van de crisis wordt door medewerkers in de zorg en ondersteuning meer preventief gebruik gemaakt van PBM. Dit op basis van het OMT advies. Wanneer mantelzorgers belangrijk zijn voor de zorg van een naaste, is het ook voor hen van belang meer preventief gebruik te kunnen maken van PBM. Dit hoeft

⁴ TK 2020-2021 -25295-700

niet op alle niveaus van de route kaart, omdat de zorg beperkt is tot een naaste. Daarom zullen we, wanneer het besmettingsniveau in de omgeving past vanaf niveau 'zeer ernstig', mantelzorgers voorzien van PBM, een lange termijn pakket, zodat men dit preventief kan gebruiken. Deze middelen zal VWS ook om niet ter beschikking stellen. Op dit moment wordt de procedure ingeregeld, waarbij het zo zal blijven dat mantelzorgers het pakket af kunnen halen bij de apotheek. Zo snel dit mogelijk is, zullen we dit nadrukkelijk kenbaar maken.